

Vodno bogastvo Slovenije

Živimo v času, ko si mnoge znanosti prizadevajo odkriti, zavarovati in tako ohraniti naravno in kulturno bogastvo. Človek dobi občutek, da gre za neko vrsto "konzerviranja" vsega tistega, kar še imamo ... Ali se tako zavedamo, da nam je že veliko spolzelo med prsti in da je tisto, kar se je ohranilo, v nevarnosti?! Ali je tovrsten tudi naš odnos do vodnega bogastva? Slovenci smo dobili delo, ki na nek način pomeni okvimi pregled našega vodnega bogastva, saj se loteva vseh vodnih virov na celotnem ozemlju Slovenije, vendar brez prevelikih lokalnih poglobljanj.

Leto 2003 je Generalna skupščina Združenih narodov razglasila za mednarodno leto celinskih voda (International Year of Freshwater). Ob tej priložnosti je skupina avtorjev (Marjan Bat, Gordana Beltram, Tanja Cegnar, Mojca Dobnikar Tehovnik, Jasna Grbovič, Marjeta Krajnc, Polonca Mihorko, Irena Rejec Brancelj, Špela Remec Rekar, Jože Uhan) pripravila celovito delo, ki se sistematično loteva vodnega bogastva Slovenije. Predstavljeni so posamezni segmenti kroženja vode in največje hidrološke posebnosti posameznih elementov vodnega kroga. Poglavja si sledijo od opisa padavin, rek, jezer, mokrišč, podzemne vode in morja, do sklepnega poglavja o vodi kot naravni in kulturni vrednoti. Avtorji nas želijo čim boljše seznaniti s posameznimi elementi, hkrati pa okrepiti zavest o njihovi tesni prepletenosti v naravi. Knjiga ima 131 strani z bogato navedbo literature in virov ter obsežnimi grafičnimi prilogi. Dodatno jo bogatijo fotografije in misli slovenskih književnikov. Vsebinsko je v celoti predstavljena na spletnih straneh njenega izdajatelja, Agencije Republike Slovenije za okolje.

V Vodnem bogastvu Slovenije izstopa interdisciplinarni pristop. Z geografskega vidika je knjiga napisana kot zelo nazoren, poglobljen "učbenik" za spoznavanje osnov hidrogeografije Slovenije v povezavi z ostalimi fizičnogeografskimi in družbenogeografskimi disciplinami. Tako je večji del poglavja o padavinah usmerjen v prikazovanje časovne in prostorske porazdelitve padavin v Sloveniji. Ob analiziranju vseh podatkov ne moremo mimo ugotovitve, da se padavinski trendi v zadnjih nekaj letih korenito spreminjajo, vendar natančnejših zakonitosti še ni mogoče postaviti. Zavedamo pa se vzročno-posledične soodvisnosti in zaradi tega velikega povratnega vpliva na človekovo življenje in delovanje.

V poglavju o tekočih vodah so prikazani razponi med največjimi in najmanjšimi pretoki rek za daljše obdobje (v obsežni prilogi). Pri jezerih se avtorja dotakneta tudi primerjave Bohinjskega in Blejskega jezera glede pripadnosti trofičnim kategorijam po kriterijih OECD. Naši jezerski biseri so in bodo tudi v prihodnje aktualna tema, kajti občutljivost stoječih voda je velika, prežečih polutantov pa vedno več. Velika pretočnost in večinoma neposeljeno pojezerje sta ključna razloga, da se Bohinjsko jezero še vedno uvršča med oligotrofna, s hranilnimi snovmi revna jezera.

Nasprotna je podoba Blejskega jezera, ki je zaradi številnih razlogov precej bolj občutljivo in ga po korenitih revitalizacijskih posegih uvrščamo med mezotrofna jezera.

Mokrišča so zelo dinamični, prehodni ekosistemi, saj združujejo značilnosti vodnih in kopnih ekosistemov. Avtorica nam predstavi inventar mokrišč v Sloveniji po ramsarski klasifikaciji (tipi mokrišč, njihova površina in število). Stanje podzemne vode je v prilogi temeljito grafično prikazano za 16 vodomernih postaj najpomembnejših vodonosnikov v Sloveniji. Za vsako območje lahko najdemo podatke o površini polja, nadmorski višini površja, značilnostih obdobja med 1975-2000 (o srednji, najvišji in najnižji obdobji gladini podzemne vode, razponu med najnižjo in najvišjo obdobjno gladino podzemne vode), o najvišjih in najnižjih srednjih mesečnih gladinah enakega obdobja ter grafične prikaze o letnih amplitudah gladine, povprečnih mesečnih gladinah in značilnih gladinah po desetletjih.

Vodno bogastvo Slovenije posreduje tudi podatke o površini, geomorfoloških in drugih značilnostih celotnega (ali pa le slovenskega dela) Tržaškega zaliva. Vrednost vode kot naravne in kulturne vrednote nam predstavi zadnje poglavje, v katerem so nanizani nekateri slovenski vodni biseri, ki so nam v ponos, in tiste gospodarske dejavnosti, ki v nas zbudijo nostalgijo po bolj sonaravni rabi vode v preteklosti.

Delo je zaradi svoje preglednosti, širine, ažurnih podatkov, kakovostnih fotografij in zanimivih (in vsebinsko kakovostnih) grafičnih prikazov na vsak način velika obogatitev našega vedenja s področja hidrologije in hidrogeografije Slovenije.

Klemen Prah